

Lagstadgad obligatorisk undersökning och som regleras i AFS 2019:3

Arbetsgivaren ska anordna medicinska kontroller med bedömning för tjänstbarhetsintyg för de arbetstagare som kommer att sysselsättas eller sysselsätts i arbete som innebär exponering för kadmium i någon form.

Undantag

Kravet att anordna medicinsk kontroll gäller inte om arbetsgivarens riskbedömning visar att exponeringen för kadmium är försumbar, och att personlig skyddsutrustning därför inte behövs. Skälen till att exponeringen bedöms som försumbar ska dokumenteras skriftligt.

Medicinsk kontroll vid arbete med kadmium skall ske

Den medicinska kontrollen med bedömning för tjänstbarhetsintyg ska anordnas och genomföras

- Innan arbetstagaren sysselsätts i arbetet
- Återkommande med högst 3 års mellanrum efter att arbetet har påbörjats eller tidigare om detta anges i tjänstbarhetsintyget

Biologiska exponeringskontroller vid arbete med kadmium skall ske

- Innan arbetstagaren sysselsätts i arbetet
- Återkommande med 6 månaders mellanrum efter att arbetet har påbörjats (se kadmiumhalt i blod)
- Föreskrift gränsvärde kadmiumhalt i blod (se nedan)

Den återkommande biologiska exponeringskontrollen får tidigareläggas eller senareläggas högst 1 månad. Om exponeringen avbryts under mer än 1 månad får kontrollen skjutas upp motsvarande tid. Arbetsgivaren ska ha resultaten av kontrollerna tillgängliga på arbetsplatsen.

Olika personer har olika förmåga att ta upp kadmium i kroppen. Varje arbetstagare, som exponeras för kadmium, måste därför kontrolleras genom blodprov.

Kadmium tas upp i kroppen via

Luftvägarna

Inandning av damm, eller rök, som innehåller kadmium, är den vanligaste exponeringsvägen i arbetsmiljön. Mängden kadmium som tas upp via

lungorna beror på partikelstorleken. Upp till 50 % av fina partiklar kan gå över till blodet. OBS: Cigarettök innehåller kadmium.

Mage och tarm

Kadmium kan finnas i lever och njure från vuxet vilt, skaldjur som ostron, musslor, krabba och vildväxande svamp. Upp till 5 % av det kadmium man får in via munnen kan tas upp i mage och tarm. Järnbrist ökar upptaget av kadmium.

I arbetsmiljön kan kadmiumdamm på händer och arbetskläder komma i kontakt med mat, snus, kosmetika med mera, och bidra till ytterligare exponering. Det är därför mycket viktigt

- Att kadmiuminnehållande damm inte sprids i, eller utanför, arbetslokalerna
- Att personlig skyddsutrustning, som kan innehålla kadmiuminnehållande damm, inte bärs utanför arbetslokalerna
- Att mat, dryck, ny "prilla" med mera inte hanteras i arbetslokalerna.

Det är individuellt hur en människa påverkas av kadmium. Om ohälsa uppstår, måste läkaren göra en individuell bedömning, om kadmium kan vara orsaken till arbetstagarens ohälsa.

Besvär som kan uppstå

- Inandning av kadmiuminnehållande rök, exempelvis vid svetsning eller lödning, kan ge akuta eller kroniska lungskador. Kadmiumrök med höga halter kadmium kan vara dödligt.
- Kadmium binds i levern till ett protein. Kadmium-protein-komplexen läcker långsamt från levern, ansamlas i njurarna, och kan så småningom skada njurarna. Njurskador kan uppstå även många år efter avslutad exponering.
- Kadmium kan nå fostret via moderkakan och kadmium kan även utsöndras med bröstmjolk.
- Misstankar finns om att långvarig kadmiumexponering kan leda till minskad bentäthet och ökad frakturrisik.
- Kadmium försvinner från kroppen via urinen. Halveringstiden för kadmium i kroppen är lång, upp mot 30 år.

Undersökningen omfattar

- Hälsodeklaration
- Blodtryckskontroll
- Kontroll av njurfunktion (njurstatus)
- Kontroll av protein/ äggvita i urinen (sticka)

- Kontroll av kadmium i urinen
- Läkarundersökning med
 - genomgång av tidigare och nuvarande arbetsförhållanden,
 - tidigare och nuvarande exponering för kadmium i arbetet och under fritid
 - tidigare och nuvarande sjukdomar, med särskild inriktning på
 - njursjukdom
 - läkemedelsanvändning och tobaksbruk
 - somatiskt/ kroppsligt status
- Bedömning om arbetstagaren löper risk för ohälsa i samband med kadmiumarbete
- Bedömning avseende samband mellan eventuella besvär och arbetstagarens aktuella arbetssituation

Tillägg

- EKG
- Kontroll av blodvärde
- Kontroll av blodfetter (kolesterol, HDL, LDL, triglycerider)
- Kontroll av blodsocker

Målgrupp

- Alla anställda som exponeras för kadmium

Syfte

- Minska riskerna för arbetstagare att drabbas av hälsostörningar till följd av kadmiumarbete

Tjänstbarhetsintyg

Tjänstbarhetsintyg utfärdas för de arbetstagare där en bedömning, som grundas på läkarundersökningen, visar att arbetet i nuläget inte ger ohälsa, eller kan misstänkas ge en ökad risk för ohälsa.

Tjänstbarhetsintyg kan inte utfärdas för

- Arbetstagare som har sjukdom eller hälsotillstånd, som innebär en ökad risk för ohälsa eller skada vid kadmiumexponering
- Arbetstagare vars senaste biologiska exponeringskontroll visar att kadmiumhalten i blod överstiger det gränsvärde som innebär arbetsförbud

Återkoppling och tjänstbarhetsintyg

Arbetstagaren

- Information om resultatet av den medicinska kontrollen

- Övrig information och råd som resultatet av den medicinska kontrollen ger anledning till
- Tjänstbarhetsintyg (kopia)

Arbetsgivaren

- Information om eventuella tecken på samband mellan ohälsa, generellt eller individuellt, och faktorer i arbetsmiljön, och om möjligt förslag på åtgärder
- I den mån sekretess eller tystnadsplikt inte hindrar det, få information om bedömning och resultat, i en form som kan användas i det fortsatta systematiska arbetsmiljöarbetet
- Tjänstbarhetsintyg (original)

Kadmiumhalt i blod

Kadmiumhalt i blod <10 nmol/l

- Om resultatet från tre kontroller i följd är mindre än 10 nmol/l, behövs inga ytterligare kontroller, förutsatt att arbetet sker under oförändrade förhållanden

Kadmiumhalt >10 nmol/l men <50 nmol/l

- Om resultatet från tre kontroller i följd är mindre än 50 nmol/l, skall kadmiumhalten i blod kontrolleras var 12 månad, så länge som arbetet sker med oförändrad eller minskad kadmiumexponering

Kadmiumhalt >50 nmol/l men <75 nmol/l

- Om kadmiumhalten i blod är >50 nmol/l, utred och åtgärda orsaken
- Om kadmiumhalten i blod är mellan 50–75 nmol/l, skall kadmiumhalten i blod kontrolleras var 6 månad.
- Om resultatet från tre kontroller i följd är mindre än 50 nmol/l, skall kadmiumhalten i blod kontrolleras var 12 månad.

Kadmiumhalt >75 nmol/l

- Om kadmiumhalten i blod är >75 nmol/l - arbetsförbud tills kadmiumhalten i blod är under 50 nmol/l - och arbetstagaren skall genomgå en läkarundersökning (dock utan bedömning för tjänstbarhetsintyg).

Referensvärde för kadmium i blod hos icke-yrkesexponerade

- Icke-rökare: 1–4,5 nmol/L.
- Rökare upp till 9–10 nmol/L.
- Rökare, som rökt mycket och länge, kan ha upp till 50 nmol/L.